

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาศักยภาพของพยาบาลในการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ณ สถานบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพในการประเมินความสามารถในการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน กับศักยภาพในการปฏิบัติเพื่อการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน และอำนาจในการทำนายของปัจจัยเกี่ยวกับประสบการณ์การศึกษาทางการพยาบาล ประสบการณ์การเป็นพยาบาล ประสบการณ์การทำงาน ณ สถานบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ และประสบการณ์การอบรมหลักสูตรพิเศษการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน ต่อศักยภาพของพยาบาลในการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ พยาบาลซึ่งปฏิบัติงาน ณ สถานบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิทั้งที่โรงพยาบาลและสถานีอนามัยในเครือข่ายสถานบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิของโรงพยาบาลจำนวน 25 แห่งในจังหวัดพิจิตรและสงขลา ที่ยินดีและเข้าร่วมโครงการวิจัย ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนมีนาคม 2547 โดยการส่งแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมด้วยตนเอง จำนวน 141 ฉบับ

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และแบบวัดศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ซึ่งประกอบด้วย 2 ชุด คือ 1) แบบวัดศักยภาพในการประเมินความสามารถในการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน และ 2) แบบวัดศักยภาพในการปฏิบัติเพื่อการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ซึ่งแบบวัดดังกล่าวได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน แล้วทดสอบหาความคงที่โดยวิธีสอบซ้ำ (test - retest method) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันเท่ากับ 0.93 (แบบวัดชุดที่ 1) และ 0.91 (แบบวัดชุดที่ 2) รวมทั้งหาค่าความสอดคล้องภายใน ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อัลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.97 (แบบวัดชุดที่ 1) และ 0.94 (แบบวัดชุดที่ 2) ตามลำดับ

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลโดยใช้โปรแกรม SPSS/PC+ วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ คือ 1) ข้อมูลทั่วไป นำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) ข้อมูลศักยภาพของพยาบาลในการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานด้านการประเมินความสามารถในการส่งเสริมสุขภาพ และด้านการปฏิบัติเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ นำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐานทั้งรายด้านและโดยรวม 3) หาค่าความสัมพันธ์แบบสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน 4) อำนาจในการทำนายของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ ศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน นำมาวิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบถดถอยพหุคูณ กับศักยภาพของพยาบาล ดังกล่าวทั้งโดยรวมและรายด้าน

ผลการวิจัย พบว่า

1. พยาบาลกลุ่มตัวอย่างมีศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ณ สถานบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง
2. ศักยภาพในการประเมินความสามารถในการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานมีความสัมพันธ์ทางบวก กับศักยภาพในการปฏิบัติเพื่อการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ในระดับสูง ($r = .74, p < .01$)
3. ประสบการณ์การศึกษาทางการพยาบาล สามารถทำนายศักยภาพในการปฏิบัติเพื่อการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานด้านการฝึกทักษะการปฏิบัติเพื่อการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานได้ร้อยละ 3 ($p < .05$)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าว สามารถนำไปใช้ในการพยาบาลด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

ด้านบริการพยาบาล

1. พยาบาลซึ่งปฏิบัติงาน ณ สถานบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ ควรพัฒนาศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน อย่างสม่ำเสมอ
2. พยาบาลควรนำแนวคิดการส่งเสริมสุขภาพผู้ป่วยเบาหวานที่ได้จากการศึกษา อบรม มาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานสูงสุด

การศึกษาพยาบาล

สถาบันการศึกษาควรผลิตพยาบาลที่มีการศึกษาในระดับที่สูงกว่าระดับปริญญาตรี หรือพยาบาลปฏิบัติการขั้นสูง (advanced nursing practice) ซึ่งมีความชำนาญเฉพาะทางในการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้ป่วยให้เพิ่มมากขึ้น

ด้านบริหารการพยาบาล

1. ผู้บริหารควรกำหนดเป็นนโยบายหรือแผนประจำปีในการพัฒนาศักยภาพของพยาบาล ซึ่งปฏิบัติงาน ณ สถานบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ และควรประเมินศักยภาพของพยาบาล เป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับในการปรับปรุงศักยภาพของพยาบาลในการส่งเสริมสุขภาพผู้ป่วย ต่อไป

2. สนับสนุนให้พยาบาล ซึ่งปฏิบัติงาน ณ สถานบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ ได้มีการศึกษา ต่อในระดับที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (การพยาบาลเฉพาะทาง, พยาบาลปฏิบัติการขั้นสูง)

ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ อาจไม่สามารถอธิบายและทำนายศักยภาพของพยาบาลในการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน โดยการอ้างอิงถึงประชากรกลุ่มใหญ่ได้ทั้งหมดนี้ มีข้อจำกัดเนื่องจาก

1. เป็นการศึกษาในกลุ่มพยาบาลของ 2 จังหวัดในภาคใต้ ซึ่งไม่เกิดความหลากหลายของกลุ่มตัวอย่าง อาจทำให้ไม่สามารถอธิบายและทำนายศักยภาพของพยาบาลในการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ได้ดี

2. จุดอ่อนของข้อคำถามข้อมูลทั่วไป ซึ่งในที่นี้คือ ประสิทธิภาพการอบรมหลักสูตรพิเศษ การดูแลผู้ป่วยเบาหวาน ข้อคำถามที่ใช้ในแบบสอบถามอาจคลุมเครือไม่ชัดเจน และอาจทำให้กลุ่มตัวอย่างตีความแตกต่างกัน

3. จุดอ่อนของแบบวัดศักยภาพของพยาบาลในการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ซึ่งเป็นแบบวัดที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า ที่ให้ผู้ประเมินให้คะแนนตามการรับรู้ของตนเอง โดยไม่มีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน จึงอาจทำให้กลุ่มตัวอย่างประเมินศักยภาพของตนเองตามเกณฑ์ที่แตกต่างกัน

4. เครื่องมือชุดที่ 1 (แบบวัดศักยภาพในการประเมินความสามารถในการส่งเสริมสุขภาพตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน) ที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นแบบประเมินศักยภาพที่แสดงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน แต่การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ข้อมูลส่วนใหญ่จากพยาบาลผู้ให้บริการขั้นพื้นฐานเท่านั้น

5. จุดอ่อนของเครื่องมือชุดที่ 2 (แบบวัดศักยภาพในการปฏิบัติเพื่อการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน) เครื่องมือชุดนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็นครั้งแรก ข้อคำถามที่ใช้วัดศักยภาพในการปฏิบัติเพื่อการส่งเสริมสุขภาพอาจไม่เป็นข้อคำถามที่ดีในการวัดศักยภาพของพยาบาลได้ ซึ่งเห็นได้จากผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างค่าคะแนนศักยภาพของพยาบาลทั้งรายด้าน และโดยรวม พบว่าศักยภาพด้านการให้ความรู้และข้อมูลที่จำเป็นในการส่งเสริมสุขภาพ มีความ

สัมพันธ์กับ ศักยภาพในการปฏิบัติเพื่อการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน โดยรวมในระดับต่ำ ($r = 0.28$, $p < 0.01$) แสดงให้เห็นว่าข้อคำถามอาจไม่ครอบคลุม ชัดเจน ตรงตามบริบทที่ต้องการวัด อีกทั้งเครื่องมือชุดนี้ขาดการตรวจสอบความเที่ยงทางโครงสร้างอีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาศักยภาพของพยาบาลในการส่งเสริมสุขภาพผู้ป่วยเบาหวานในเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้รายละเอียดของปัจจัยอื่นๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์ และสามารถทำนายศักยภาพของพยาบาลในการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานได้อย่างครบถ้วน เพื่อให้ได้ประโยชน์มากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้โดยเฉพาะ แบบวัดศักยภาพในการปฏิบัติเพื่อการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็นคนแรก โดยการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือเชิงโครงสร้าง (construct validity) เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพ และสอดคล้องกับบริบทที่ศึกษามากขึ้น
3. ควรศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่มากขึ้น หรือกลุ่มตัวอย่างอื่นๆที่มีความหลากหลาย เพื่อที่จะสามารถอธิบาย และทำนายศักยภาพของพยาบาลในการส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวานได้ดียิ่งขึ้น